

Υπόθεση T-220/00

Cheil Jedang Corp.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Ανταγωνισμός — Σύμπραξη — Λυσίνη — Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό του ποσού των προστίμων — Εφαρμόσιμο — Βαρύτητα και διάρκεια της παραβάσεως — Κύκλος εργασιών — Ελαφρυντικές περιστάσεις»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (τέταρτο τμήμα) της 9ης Ιουλίου 2003 . . . II-2481

Περίληψη της αποφάσεως

1. Κοινοτικό δίκαιο — Αρχές — Προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης — Προϋποθέσεις — Προστασία κατά της ασκήσεως εκ μέρους της Επιτροπής της εξουσίας της αυξήσεως του ποσού των προστίμων που επιβάλλονται για παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού — Δεν συντρέχει
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου)

2. *Κοινοτικό δίκαιο — Γενικές αρχές του δικαίου — Μη αναδρομικότητα των ποινικών διατάξεων — Πεδίο εφαρμογής — Πρόστιμα επιβαλλόμενα λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού — Εμπίπτει — Παράβαση λόγω της εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων προκειμένου για παράβαση προγενέστερη της θεσπίσεώς τους — Δεν συντρέχει*
(Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, άρθρο 7· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)
3. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει η Επιτροπή — Δυνατότητα αυξήσεως του επιπέδου των προστίμων προς ενίσχυση του αποτρεπτικού τους αποτελέσματος*
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15)
4. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κατευθυντήριες γραμμές που έχει καθορίσει η Επιτροπή — Υποχρέωση της Επιτροπής να συμμορφώνεται προς τις κατευθυντήριες γραμμές*
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)
5. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Βαρύτητα των παραβάσεων — Λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός κύκλος εργασιών της οικείας επιχειρήσεως και ο πραγματοποιηθείς με τις πωλήσεις των εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως κύκλος εργασιών — Όρια*
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)
6. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Βαρύτητα των παραβάσεων — Ανάλυση της πραγματικής δυνατότητας προκλήσεως ζημίας στην επηρεαζόμενη αγορά — Κρίσιμος χαρακτήρας των κατεχομένων από την οικεία επιχείρηση μεριδίων αγοράς*
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)
7. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Βαρύτητα των παραβάσεων — Ανάλυση των πραγματικών επιπτώσεων της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως στον ανταγωνισμό — Κρίσιμος χαρακτήρας του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε με την πώληση των προϊόντων που αποτελούν το αντικείμενο περιοριστικής πρακτικής*
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)
8. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Βαρύτητα των παραβάσεων — Ελαφρυντικές περιστάσεις — Παθητικός ή μμητικός ρόλος της επιχειρήσεως*
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15)

9. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Βαρύτητα των παραβάσεων — Ελαφρυντικές περιστάσεις — Μη ουσιαστική εφαρμογή συμφωνίας — Εκτίμηση στο επίπεδο της ατομικής συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως (Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15)
10. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Πρόσφορος χαρακτήρας — Δικαστικός έλεγχος — Στοιχεία τα οποία δύναται να λάβει υπόψη η κοινοτική δικαιοσύνη — Πληροφοριακά στοιχεία μη περιλαμβανόμενα στην επιβάλλουσα το πρόστιμο απόφαση και μη απαιτούμενα προς αιτιολόγησή της — Εμπίπτουν (Άρθρα 229 ΕΚ, 230 ΕΚ και 253 ΕΚ κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 17)
11. Πράξεις των οργάνων — Αιτιολόγηση — Υποχρέωση — Περιεχόμενο — Απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμα — Μνεία των στοιχείων εκτιμήσεως τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να μετρήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως — Αρκεί (Άρθρο 253 ΕΚ κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2, εδ. 2)
12. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Μέθοδος υπολογισμού που καθορίζεται με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει η Επιτροπή — Εφαρμογή ποσοτών επί τοις εκατό στο βασικό ποσό του προστίμου (Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2)

1. Το δικαίωμα επικλήσεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καλύπτει κάθε ιδιώτη που βρίσκεται σε μια κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι το κοινοτικό όργανο του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες. Εν τούτοις, ουδείς μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής σε περίπτωση απουσίας σαφών διαβεβαιώσεων εκ μέρους του οργάνου.

προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής του ανταγωνισμού. Συνεπώς, το γεγονός ότι η Επιτροπή εφάρμοσε, στο παρελθόν, πρόστιμα ενός ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που αναφέρει ο κανονισμός 17.

(βλ. σκέψεις 33-35)

Οι δε επιχειρηματίες δεν δικαιολογούνται να τρέφουν προσδοκίες στη διατήρηση της υφισταμένης καταστάσεως που μπορεί να μεταβληθεί στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κοινοτικά όργανα. Πάντως, όσον αφορά τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού, η αποτελεσματική εφαρμογή τους προϋποθέτει ότι η Επιτροπή μπορεί οποτεδήποτε να

2. Η αρχή της μη αναδρομικότητας των ποινικών διατάξεων είναι κοινή στην έννομη τάξη όλων των κρατών μελών, καθιερώνεται δε επίσης από το άρθρο 7

της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει το Δικαστήριο.

τη γενική αρχή της μη αναδρομικότητας των ποινικών διατάξεων ή της αρχής της ασφαλείας δικαίου.

Συναφώς, ακόμα και αν από το άρθρο 15, παράγραφος 4, του κανονισμού 17 προκύπτει ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής περί επιβολής προστίμων λόγω παραβάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι ποινικού χαρακτήρα, η Επιτροπή υποχρεούται, εντούτοις, να τηρεί τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως την αρχή της μη αναδρομικότητας, σε κάθε διοικητική διαδικασία ικανή να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων κατ' εφαρμογήν των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης. Η τήρηση της αρχής αυτής επιβάλλει να αντιστοιχούν οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε μια επιχείρηση για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού στις κυρώσεις που ίσχυαν κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως.

Πράγματι, αφενός, η προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη των αποφάσεων αυτών δεν χρησιμεύει η ίδια ως νομικό πλαίσιο των προστίμων που επιβάλλονται στον τομέα του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι το νομικό αυτό πλαίσιο καθορίζεται αποκλειστικά και μόνον από τον κανονισμό 17, από τον οποίο δεν αποκλίνουν οι κατευθυντήριες γραμμές. Αφετέρου, ενόψει του περιθωρίου εκτιμήσεως που αναγνωρίζει ο κανονισμός 17 στην Επιτροπή, η καθιέρωση από την τελευταία μιας νέας μεθόδου υπολογισμού του ποσού των προστίμων, η οποία ενδεχομένως συνεπάγεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, αύξηση του γενικού ύψους των προστίμων, χωρίς ωστόσο να υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζει ο ίδιος κανονισμός, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αναδρομική επίταση των προστίμων, όπως αυτά έχουν εκ του νόμου καθοριστεί με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

(βλ. σκέψεις 43-45, 55-59)

Από αυτή την άποψη, η μεταβολή που συνεπάγονται οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, σε σχέση προς την προγενέστερη διοικητική πρακτική της Επιτροπής δεν συνιστά αλλοίωση του νομικού πλαισίου επιμετρήσεως του ποσού των προστίμων που είναι δυνατόν να επιβληθούν, αντίθετη προς

3. Η Επιτροπή διαθέτει, στο πλαίσιο του κανονισμού 17, περιθωρίου εκτιμήσεως κατά την επιμέτρηση του ύψους των προστίμων προκειμένου να προσανατολίσει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων υπό την έννοια της τηρήσεως των κανόνων ανταγωνισμού. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει επιβάλει στο παρελθόν πρόστιμα ενός ορισμένου ύψους για

ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που αναφέρει ο κανονισμός 17, αν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να κατοχυρωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού. Αντιθέτως, η αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η Επιτροπή μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόξει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής.

(βλ. σκέψεις 60, 76)

4. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποστεί από τους κανόνες με τους οποίους έχει αυτοδεσμευθεί. Συγκεκριμένα, όταν η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό να διευκρινίσει, για την τήρηση της Συνθήκης, τα κριτήρια που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, προκύπτει αυτοδέσμευση της εξουσίας αυτής καθόσον στην Επιτροπή εναπόκειται να συμμορφωθεί προς τους ενδεικτικούς κανόνες με τους οποίους αυτοδέσμευθηκε.

(βλ. σκέψη 77)

5. Μεταξύ των στοιχείων εκτιμήσεως της σοβαρότητας μιας παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού μπορούν, κατά περίπτωση, να περιλαμ-

βάνονται ο όγκος και η αξία των εμπορευμάτων που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως, το μέγεθος και η οικονομική ισχύς της επιχειρήσεως και, συνεπώς, η επιρροή που μπορεί η τελευταία να ασκήσει επί της αγοράς. Επομένως, είναι, αφενός, θεμιτό να λαμβάνεται υπόψη για την επιμέτρηση του προστίμου τόσο ο ολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως, που αποτελεί ένδειξη, έστω και κατά προσέγγιση και ατελή, περί του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το μερίδιο του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως και που, συνεπώς, μπορεί να παράσχει ένδειξη για την έκτασή της. Αφετέρου, έπεται ότι δεν πρέπει να αποδίδεται ούτε στον ένα ούτε στον άλλο από τους αριθμούς αυτούς δυσανάλογη σημασία σε σχέση προς τα λοιπά στοιχεία εκτιμήσεως ώστε η επιμέτρηση του ποσού καταλλήλου προστίμου δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα απλού υπολογισμού στηριζόμενου στον ολικό κύκλο εργασιών.

(βλ. σκέψεις 61-62, 83)

6. Στο πλαίσιο της επιμετρήσεως του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται λόγω παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, η ανάλυση της πραγματικής δυνατότητας των επιχειρήσεων, στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις, να προκαλέσουν σημαντική ζημία σε συγκεκριμένη αγορά συνεπάγεται εκτίμηση της πραγματικής σημασίας των επιχειρήσεων αυτών στην επηρεαζόμενη

αγορά, δηλαδή της επιδράσεώς τους στην αγορά αυτή. Προς τούτο, ασκούν επιρροή τα μερίδια αγοράς που κατέχει μια επιχείρηση στην επηρεαζόμενη αγορά, ενώ δεν ασκεί επιρροή ο συνολικός κύκλος εργασιών.

σιών συνιστά αντικειμενικό στοιχείο που παρέχει ένα ορθό μέτρο της νοσηρότητας της πρακτικής αυτής για την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού.

(βλ. σκέψεις 89, 91)

(βλ. σκέψη 88)

7. Στο πλαίσιο της επιμετρήσεως του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται για παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, η εκτίμηση του συγκεκριμένου βάρους, δηλαδή των πραγματικών επιπτώσεων, της διαπραχθείσας από κάθε επιχείρηση παραβάσεως, την οποία πρέπει στο εξής να πραγματοποιεί η Επιτροπή δυνάμει των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όταν εκτιμά ότι πρέπει να σταθμίσει το βασικό ποσό του προστίμου λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για παράβαση στην οποία εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις (είδος καρτέλ) μεταξύ των οποίων υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος, συνίσταται στον καθορισμό της εκτάσεως της παραβάσεως που διαπράχθηκε από κάθε μία από αυτές και όχι της σημασίας της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως από απόψεως μεγέθους ή οικονομικής δύναμης. Συναφώς, το μέρος του κύκλου εργασιών που προσέρχεται από την πώληση των εμπορευμάτων που συνιστούν το αντικείμενο της παραβάσεως μπορεί να παράσχει ένδειξη για την έκταση της παραβάσεως στην οικεία αγορά. Συγκεκριμένα, ο πραγματοποιηθείς επί των προϊόντων που υπήρξαν αντικείμενο της περιοριστικής πρακτικής κύκλος εργα-

8. Στα σημεία 2 και 3 των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ προβλέπεται διαβάθμιση του βασικού ποσού του προστίμου αναλόγως ορισμένων επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων.

Συγκεκριμένα, αν αποδειχθεί ότι η επιχείρηση έχει παίξει αποκλειστικά παθητικό ρόλο στη διάπραξη της παραβάσεως ή μμηθήθηκε απλώς τη συμπεριφορά άλλων επιχειρήσεων, συνιστά ελαφρυντική περίσταση, σύμφωνα με το σημείο 3, πρώτη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών διευκρινιζόμενου ότι αυτός ο παθητικός ρόλος συνεπάγεται ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση έχει υιοθετήσει «συγκρατημένη συμπεριφορά», δηλαδή δεν υφίσταται ενεργός συμμετοχή στην εκπόνηση της ή των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών.

Μεταξύ των στοιχείων από τα οποία μπορεί να προκύψει ο παθητικός ρόλος επιχείρησης εντός μιας συμπράξεως, μπορούν να ληφθούν υπόψη ο αισθητά

πιο σποραδικός χαρακτήρας των συμμετοχών της στις συσκέψεις σε σχέση με τα απλά μέλη της συμπράξεως καθώς και η μεταγενέστερη είσοδος της στην αγορά που αποτέλεσε αντικείμενο της παραβάσεως, ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής της σ' αυτήν, ή ακόμη η ύπαρξη ρητών συναφώς δηλώσεων εκπροσώπων τρίτων επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση.

(βλ. σκέψεις 166-168)

9. Το σημείο 3, δεύτερη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, σχετικά με «τη μη ουσιαστική εφαρμογή της συμφωνίας», δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σκοπεί την υποθετική περίπτωση όπου η σύμπραξη, στο σύνολο της, δεν τίθεται σε εφαρμογή, εξαιρουμένης της ίδιας συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως, αλλά πρέπει να νοηθεί ως περίπτωση θεμελιούμενη στην ατομική συμπεριφορά κάθε επιχειρήσεως.

(βλ. σκέψεις 187-189)

10. Επί προσφυγών στρεφομένων κατά αποφάσεων της Επιτροπής επιβαλλουσών σε επιχειρήσεις πρόστιμα λόγω

παραβάσεων των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, το Πρωτοδικείο είναι διτώς αρμόδιο. Αφενός, είναι αρμόδιο να ελέγχει τη νομιμότητά τους, δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ. Σ' αυτό το πλαίσιο, οφείλει ιδίως να ελέγχει αν έχει τηρηθεί η επιβαλλόμενη από το άρθρο 235 ΕΚ υποχρέωση αιτιολόγησεως, η παράβαση της οποίας καθιστά την απόφαση ακυρώσιμη. Αφετέρου, το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να εκτιμά — στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, την οποία του αναγνωρίζουν τα άρθρα 229 ΕΚ και 17 του κανονισμού 17 — τον πρόσφορο χαρακτήρα των προστίμων. Η τελευταία αυτή εκτίμηση ενδέχεται να δικαιολογεί την προσκόμιση και συνεκτίμηση προσθέτων πληροφοριακών στοιχείων, των οποίων η απουσία μειεί στην απόφαση δεν απαιτείται δυνάμει της επιβαλλομένης υποχρεώσεως αιτιολόγησεως.

(βλ. σκέψη 215)

11. Όσον αφορά το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολόγησεως, σχετικά με τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου που επιβάλλεται για παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, το άρθρο 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 17 ορίζει ότι, «κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παραβάσεως, και η διάρκειά της». Συναφώς, οι κατευθυντήριες γραμμές, για τον υπο-

λογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθώς και η ανακοίνωση για τη συνεργασία στις υποθέσεις που αφορούν συμπράξεις, περιλαμβάνουν ενδεικτικούς κανόνες για τα στοιχεία εκτιμήσεως που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή προκειμένου να υπολογίσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο συνιστάμενος στην υποχρέωση αιτιολογήσεως ουσιώδους τύπος τηρείται, άπαξ η Επιτροπή εκθέτει, με την απόφασή της, τα στοιχεία εκτιμήσεως τα οποία έλαβε υπόψη κατ' εφαρμογήν των κατευθυντηρίων γραμμών της και, ενδεχομένως, της ανακοινώσεώς της για τη συνεργασία, και τα οποία χρησιμοποίησε για να μετρήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως για τους σκοπούς υπολογισμού του ποσού του προστίμου.

(βλ. σκέψεις 217-218)

12. Λαμβανομένης υπόψη της διατυπώσεως των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τα ποσοστά επί τοις εκατό που αντιστοιχούν στις αυξήσεις ή στις μειώσεις, που γίνονται δεκτές λόγω επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων, πρέπει να εφαρμόζονται επί του βασικού ποσού του προστίμου, που καθορίζεται σε σχέση με τη σοβαρότητα και διάρκεια της παραβάσεως, και όχι επί του ποσού προηγουμένως εφαρμοσθείσας προσαυξήσεως λόγω της διάρκειας της παραβάσεως ή επί του αποτελέσματος της θέσεως σε εφαρμογή μιας πρώτης προσαυξήσεως ή μειώσεως λόγω επιβαρυντικής ή ελαφρυντικής περιστάσεως. Αυτή η μέθοδος υπολογισμού του ποσού των προστίμων επιτρέπει να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο ίδιο καρτέλ.

(βλ. σκέψη 229)